

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

سری گزارش های تحلیلی اقتصاد استان خراسان جنوبی

عنوان گزارش

بررسی موانع و مشکلات صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های

اجرایی استان خراسان جنوبی

معاونت اقتصادی - شهریور ماه ۱۴۰۳

به نام خدا

شناسنامه گزارش

بررسی موانع و مشکلات صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان خراسان جنوبی

عنوان گزارش

اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

مجری

محسن مودی

مدیر طرح

حسین شرفی، محسن اسحاقی، مجتبی رسولی، یعقوب فاطمی، فاطمه آماده

همکاران

شهریور ۱۴۰۳

تاریخ انتشار

فهرست مطالب

چکیده	۵
۱. مقدمه	۶
۲. ضرورت و اهمیت	۷
۳. تعریف واژگان	۸
۴. مبانی نظری و ادبیات تحقیق	۸
۵. پیشینه پژوهش	۹
۶. روش تحقیق	۱۱
۷. موانع و مشکلات فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار	۱۱
۸. مشکلات و چالش های احصاء شده	۱۹
۹. نتیجه گیری و ارائه توصیه های سیاستی	۲۱
منابع و مآخذ	۲۱

فهرست جداول

- جدول ۱. وضعیت صدور مجوزهای استان خراسان جنوبی از طریق درگاه ملی مجوزها ۱۳
- جدول ۲. وضعیت صدور مجوزهای استان از طریق درگاه ملی مجوزها به تفکیک شهرستان ۱۳
- جدول ۳. بیشترین درخواست های صدور مجوز در سطح استان ۱۵
- جدول ۴. بیشترین تعداد مجوز صادر شده در سطح استان ۱۶
- جدول ۵. مجوزهای صادر شده با بیشترین تاخیر ۱۷
- جدول ۶. دستگاه های اجرایی صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها ۱۸
- جدول ۷. شکایات متقاضیان صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها ۱۹
- جدول ۸. شکایت متقاضیان صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها ۲۰
- جدول ۹. تعداد شکایات به تفکیک دستگاه های اجرایی در درگاه ملی مجوزها ۲۰

فهرست نمودار ها

- نمودار ۱. پایش مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی ۱۲
- نمودار ۲. وضعیت صدور مجوزهای استان از طریق درگاه ملی مجوزها به تفکیک شهرستان ۱۴
- نمودار ۳. بیشترین درخواست های صدور مجوز در سطح استان ۱۵

بررسی موانع و مشکلات صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان خراسان جنوبی

چکیده

بهبود محیط کسب و کار برای ایجاد اشتغال، رشد تولید ناخالص داخلی و سرمایه گذاری داخلی و خارجی موثر است. از این رو شناخت و بررسی محیط کسب و کار جهت اصلاح زیرساخت ها و رفع موانع موجود امری ضروری است. نتیجه آنکه؛ فعالان اقتصادی جهت تصمیم گیری برای ورود به بازارهای داخلی یا خارجی، اطلاع از دستورالعمل ها، پیش بینی سود و در نهایت اطمینان به نهادهای قانونگذار به چنین شناختی نیازمندند.

یکی از مشکلات محیط کسب و کار استان بر اساس طرح پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳ از نظر تشکل های بخش خصوصی استان خراسان جنوبی مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی با نمره ۷ ارزیابی شده که بالاتر از میانگین کشوری ۶.۲۷ ارزیابی شده است. در این گزارش به شناسایی موانع صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان خراسان جنوبی با استفاده از روش کتابخانه ای و با رجوع به شکایات متقاضیان صدور مجوز های کسب و کار از طریق درگاه ملی مجوز های کسب و کار و کتب، مقاله های و پایگاه های اینترنتی، اطلاعات نظری پرداخته شده است.

نتایج نشان می دهد بیشترین موضوع شکایات مربوط به رد غیر موجه درخواست، مشکل فنی درگاه ملی مجوز ها مجوز، مشکل فنی درگاه تخصصی صادر کننده مجوز عدم صدور مجوز در زمان مندرج در درگاه ملی مجوز ها، ابطال مجوز توسط درگاه تخصصی ناشی از صدور خودکار در درگاه ملی مجوز ها، رد درخواست به دلیل اشباع بازار، شناسه یکتا صادر شده توسط درگاه ملی مجوز ها مورد قبول نمی باشد، صدور مجوز به صورت غیر الکترونیک، مطالبه استعلام کاغذی، مطالبه مدرک اضافه نسبت به مدارک مندرج در درگاه ملی مجوز ها بوده است. در راستای رسیدگی به شکایات متقاضیان سرمایه گذاری پیشنهاد می گردد دسترسی کارشناسان دستگاه های اجرایی استان در درگاه ملی مجوز ها فراهم گردد

کلمات کلیدی: کسب و کار، محیط کسب و کار، مجوز های کسب و کار، درگاه ملی مجوز های کشور

۱. مقدمه

بهبود محیط کسب و کار برای ایجاد اشتغال، رشد تولید ناخالص داخلی و سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی موثر است. از این‌رو شناخت و بررسی فضای کسب و کار جهت اصلاح زیرساخت‌ها و رفع موانع موجود امری ضروری است. نتیجه آنکه؛ فعالان اقتصادی جهت تصمیم‌گیری برای ورود به بازارهای داخلی یا خارجی، اطلاع از دستورالعمل‌ها، پیش‌بینی سود و در نهایت اطمینان به نهادهای قانونگذار به چنین شناختی نیازمندند. کسب و کار به هر نوع فعالیت تکرار شونده و مشروع اقتصادی از قبیل تولید، خرید و فروش کالا و خدمات به قصد کسب منافع اقتصادی گفته می‌شود. محیط کسب و کار مجموعه عواملی هستند که بر اداره و عملکرد بنگاه‌های اقتصادی اثر می‌گذارند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌های اقتصادی هستند. این عوامل خارجی عبارتند از عوامل سیاسی، عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عوامل حقوقی، عوامل زیست محیطی، عوامل زیرساختی و عوامل فناورانه. همچنین از منظر دیگر ثبات اقتصاد کلان، کیفیت زیر ساخت‌های کشور، کیفیت دستگاه‌های اجرایی، نظام وضع قوانین و مقررات، هزینه و امکان دسترسی به اطلاعات و آمار، فرهنگ کار و ... بر فعالیت‌های کسب و کار موثرند. بر اساس طرح پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳ نمره پایش محیط کسب و کار استان ۶.۱۲ ارزیابی شده است که بالاتر از میانگین کشور ۶.۰۴ بوده است که نشان دهنده بدتر شدن مولفه‌های حاکم بر محیط کسب و کار نسبت به فصل زمستان ۱۴۰۲ می‌باشد. همچنین در این گزارش از نظر تشکل‌های بخش خصوصی استان خراسان جنوبی، فساد و سوء استفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه‌های اجرایی با نمره ۷.۴۴، دشواری تامین مالی از بانک‌ها با نمره ۷.۳۷، دخالت‌های غیر منطقی نهادهای حاکمیتی در تعیین قیمت‌ها در بازار با نمره ۷.۲۷، بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار با نمره ۷.۱۸، وجود رقابت غیر منصفانه شرکت‌ها و موسسات دولتی یا شبه دولتی در بازار کار با نمره ۷.۱۲، غیر قابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات با نمره ۷.۱۰، موانع در فرآیند‌های اداری و اخذ مجوز‌های کسب و کار دستگاه‌های اجرایی با نمره ۷، رویه‌های سخت گیرانه اداره‌های کار و بیمه تامین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی با نمره ۷ به عنوان نامساعدترین مولفه‌های محیط کسب و کار استان ارزیابی شده است. در این گزارش یکی از مشکلات محیط کسب و کار استان بر اساس طرح پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳ از نظر تشکل‌های بخش خصوصی استان خراسان جنوبی مولفه موانع در فرآیند‌های اداری و اخذ مجوز‌های کسب و کار دستگاه‌های اجرایی با نمره ۷ ارزیابی شده که بالاتر از میانگین کشوری ۶.۲۷ ارزیابی شده است. بنابراین در گزارش حاضر به دنبال بررسی موانع و مشکلات در فرآیند‌های اداری و اخذ مجوز‌های کسب و کار دستگاه‌های اجرایی استان خراسان جنوبی و ارائه راهکارها و پیشنهادها برای رفع آن‌ها می‌پردازیم.

۲. ضرورت و اهمیت

امروزه اجرای سیاست های خصوصی سازی، اعطای وام به طرح های تولیدی و ایجاد زیرساخت ها برای رشد و توسعه سرمایه گذاری در یک کشور کافی نیست و در بسیاری از کشور ها با توجه به اجرای سیاست های فوق، بخش خصوصی و سرمایه گذاران داخلی و خارجی رغبتی برای سرمایه گذاری در این کشور ها نشان نداده اند و علت آن هم را باید در نامساعد بودن محیط کسب و کار دانست. بهبود فضای کسب و کار در یک کشور می تواند علاوه بر ارتقای سهم بخش خصوصی در اقتصاد منجر به تشویق فعالیت های مبتنی بر کارآفرینی و همچنین افزایش سطح سرمایه گذاری و اشتغال و تولید ملی گردد.

بانک جهانی با استفاده از ۱۰ شاخص معین (شروع کسب و کار، اخذ مجوز ساخت، تأمین انرژی برق، ثبت مالکیت، اخذ تسهیلات و اعتبارات، حمایت از سرمایه گذاران، پرداخت مالیات، تجارت خارجی، سهولت اجرای قرارداد (کارایی نظام قضایی در الزام آور بودن قراردادها)، ورشکستگی و پرداخت دیون و خاتمه بخشیدن به کسب و کار) رتبه سهولت کسب و کار را در کشور های مختلف را مورد سنجش و رتبه بندی قرار می دهد بر اساس این شاخص ها مبنای اندازه گیری و مقایسه محیط کسب و کار هر کشور با سایر کشورها سهولت اجرای مراحل کسب و کار می باشد. رتبه هر کشور بر حسب زمان، هزینه و مراحل انجام دادن هر یک از فعالیت های مرتبط با کسب و کار، مشخص می شود. و هر قدر سرعت انجام دادن یک فعالیت بیشتر و تعداد مراحل اداری و هزینه های آن کمتر باشد، محیط کسب و کار آن کشور مناسب تر و رتبه آن در مقایسه با سایر کشورها بهتر خواهد بود.

آسان سازی شروع یک کسب و کار اقداماتی گوناگونی را انجام می دهند. اما متأسفانه قوانین حاکم بر فضای کسب و کار سبب گشته که مشکلات اداری عدیده ای که از ابتدای اقدام به تأسیس تا روزهای سخت فعالیت، آن ها را به شدت آسیب پذیر می نماید. حکایت راه اندازی کسب و کار در ایران به یک ماراتن طولانی، فرساینده و توانکاه شبیه است، که در همان استارت اولیه، رمقی برای ادامه راه تولید کنندگان باقی نمی گذارد. قوانین و مقررات مختلف، از قانون کار گرفته تا قوانین مربوط به بیمه، مالیات و غیره در مورد این نوع کسب و کارها متفاوت از کسب و کارهای بزرگ می باشد. روند تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در کشور به کندی پیش می رود، اقدامات انجام شده توسط دستگاه های مختلف عمدتاً با چالش ها و پیچیدگی های اداری روبرو شده است. از نظر مرکز پژوهش های مجلس، دلیل عدم تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، ضعف قانون نیست، بلکه ضعف اراده اجرایی است؛ شاهد مثال آنکه با گذشت حدود ۱۴ سال از تصویب ماده (۷) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهارم ۴۴ قانون اساسی، هنوز شرایط صدور همه مجوزهای کسب و کار نه شفاف شده و نه سهل شده است. طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار با ۶ ماده قصد دارد علاوه بر الزام وزارت امور اقتصادی و دارایی به اعلامی کردن صدور برخی مجوزها، احکامی در جهت شفاف سازی قوانین ناظر به کسب و کار و تسهیل و شفاف سازی تأمین مالی تولید به قانون بهبود محیط کسب و کار اضافه نماید و علاوه بر آنها، بازار خدمات حقوقی را نیز از انحصار خارج نماید.

۳. تعریف واژگان

کسب و کار: کسب و کار به هر نوع فعالیت تکرار شونده و مشروع اقتصادی از قبیل تولید، خرید و فروش کالا و خدمات به قصد کسب منافع اقتصادی گفته می شود.

محیط کسب و کار: مجموعه عواملی هستند که بر اداره و عملکرد بنگاه های اقتصادی اثر می گذارند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه های اقتصادی هستند. این عوامل خارجی عبارتند از عوامل سیاسی، عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عوامل حقوقی، عوامل زیست محیطی، عوامل زیرساختی و عوامل فناورانه.

مجوز کسب و کار: هر نوع اجازه الکترونیکی و غیر الکترونیکی اعم از مجوز، پروانه، اجازه نامه، گواهی، جواز، نماد، پاسخ به استعلام، موافقت، تاییدیه یا مصوبه و هر نوع سند مکتوبی است که برای شروع، ادامه، توسعه، انحلال یا بهره برداری فعالیت اقتصادی توسط مراجع ذی ربط صادر می شود.

درگاه ملی مجوزهای کشور: سامانه ای است که مدیریت و راهبری نظام مجوز دهی کشور و نظارت بر صدور مجوزها را بر عهده دارد و پس از لازم الاجرا شدن این قانون، تنها مرجع رسمی مجوز های کشور محسوب می شود.

درگاه تخصصی مجوز کسب و کار: سامانه ای ملی یا استانی که وظیفه مدیریت و راهبری صدور مجوز کسب و کار در حوزه های تخصصی را با دریافت درخواست مجوز از درگاه ملی مجوزهای کشور بر عهده دارد.

۴. مبانی نظری و ادبیات تحقیق

سهولت و سرعت دریافت مجوز برای فعالیت های اقتصادی، رسمی کردن کسب و کار های زمینی و کاهش بخش غیر رسمی در اقتصاد، تسریع در صدور مجوزها، حذف فعالیت های نامولد تولید، رقابت و تسهیل ورود به کسب و کارها و اداره بنگاهها، حذف فعالیت های نامولد رقیب تولید با انواع مالیات، تأمین امنیت سرمایه گذاری و کاهش هزینه های مبادله، توسعه و ارتقای تأمین مالی تولید، ثبات و پیش بینی پذیری بازارها (ارز، مواد اولیه، مقررات تجاری و...) از مهمترین مزایای صدور مجوز از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور می باشد.

طبق ماده (۷) اصلاحی قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی اصلاحیه مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ به منظور تسهیل سرمایه گذاری در ایران، مراجع صدور مجوز های کسب و کار موظفند شرایط و فرآیند صدور یا تمدید مجوز های کسب و کار را به نحوی ساده کنند که هر متقاضی مجوز کسب و کار در صورت ارائه مدارک مطرح در پایگاه اطلاع رسانی مجوز های کسب و کار، بتواند در حداقل زمان ممکن، مجوز مورد نظر خود را دریافت کند.

طبق قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار (الحاقیه ماده ۷ قانون اصل ۴۴) مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ ماده ۷ مکرر- کلیه مجوزهای کسب و کار که سلامت، محیط زیست، بهداشت عمومی- اجتماعی، نظم و انضباط پولی، مالی و ارزی، فرهنگ و امنیت ملی را به صورت مستقیم تهدید می کنند یا مستلزم بهره برداری از منابع طبیعی یا تغییر کاربری اراضی کشاورزی هستند، به تشخیص هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار و تایید هیات وزیران در صورتی که تا سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون در درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت شوند، به عنوان مجوزهای تایید محور که نیازمند بررسی و تایید مراجع صدور مجوز است معرفی شده و فعالیت در آنها نیازمند طی مراحل اخذ مجوز بر اساس ماده ۷ این قانون می باشد.

بر اساس تبصره ۷ ماده ۱ قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار «از شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون هرگونه استعلام، تمدید یا ابطال مجوز، تنها از طریق شناسه یکتای مجوز صادره از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور قابل انجام است. امکان استعلام شناسه یکتای صادره برای دارندگان مجوزها در درگاه ملی مجوزهای کشور باید برای عموم مردم فراهم باشد. مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار موظف است برای مجوزهای کسب و کار اخذ شده قبل از لازم‌الاجرا شدن این قانون با درخواست کتبی یا الکترونیکی دارنده مجوز، ظرف یک‌ماه از زمان درخواست، شناسه یکتا صادر کند. کسب‌وکارهایی که از دو سال پس از لازم‌الاجرا شدن این تبصره، شناسه یکتا نداشته باشند، به لحاظ قانونی فاقد مجوز محسوب می‌شوند».

طبق بند (ح) تبصره ۱۸ قانون بودجه ۱۴۰۱، کلیه امور مربوط به مجوزهای کسب و کار از قبیل دریافت تقاضا، پاسخ دهی به استعلام ها و تاییدیه ها و صدور مجوز، از اول سال ۱۴۰۱، صرفاً از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام گردد. از این تاریخ اخذ هرگونه هزینه بابت خدمات صدور مجوز و امور مربوط خارج از سامانه مذکور توسط دستگاههای دولتی ممنوع است.

در درگاه ملی مجوزهای کسب و کار مجوزها به صورت ثبت محور و تایید محور صادر می گردند. مجوز اعلامی یا ثبت محور در این مجوزها متقاضی با ادعای داشتن همه شرایط و مدارک تصریح شده در پایگاه ملی مجوزهای، صرفاً با اعلام هویت و محل و ظرفیت کسب و کار خود، کار خود را شروع کند. در مقابل کلیه مجوزهای کسب و کار که سلامت، محیط زیست، بهداشت عمومی- اجتماعی، نظم و انضباط پولی، مالی و ارزی، فرهنگ و امنیت ملی را به صورت مستقیم تهدید می کنند یا مستلزم بهره برداری از منابع طبیعی یا تغییر کاربری اراضی کشاورزی هستند مجوزهای تأیید محور گویند.

۵. پیشینه پژوهش

احمد، مرکزالمیری، سیاح، سیدامیر، شهبازی غیاثی، موسی (۱۳۹۸) در گزارشی با عنوان " موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در ایران گزارش نظارتی عملکرد هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار " به بررسی موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در ایران پرداختند. در گزارش پیش رو استدلال شده است که تحلیل قانونی ترکیب و جایگاه «هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» و عملکرد هیئت مذکور، حاکی از خطایی راهبردی در تعیین هیئت مقررات زدایی به عنوان متولی حذف مجوزهای غیرضرور و تسهیل صدور آن هاست. به این معنا که جایگاه قانونی هیئت مقررات زدایی، ترکیب اعضا و ارزش مصوبات آن در سلسله مراتب نظام حقوقی، تامین کننده نهادی عالی برای نیل به هدف مجوززدایی به نظر نمی رسد. این امر، مهمترین دلیل اجرایی نشدن مصوبات هیئت مقررات زدایی تاکنون، به رسمیت شناخته نشدن هیئت مقررات زدایی در مصوبات نهادهای مقرراتگذار و مقاومت دستگاه ها در برابر مصوباتی با امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی (به عنوان رئیس هیئت مقررات زدایی)، محسوب می شود. با توجه به این واقعیت که بر حسب تجربیات مکرر، نهادهای ستادی دولت (برای نمونه، سازمان امور اداری و استخدامی)، از قابلیت ایفای تکالیفی همچون مجوززدایی برخوردار نیستند، پیشنهاد می شود این

کارویژه برعهده نماینده ویژه رئیس جمهور قرار گیرد. به طور دقیق تر، پیشنهاد می شود تمرکز نهادی و ستادی، با استفاده مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار» صورت گیرد. این مرکز پس از تاسیس، به رغم انجام اقدامات قابل تقدیر در خصوص ساماندهی و الکترونیکی کردن مجوزها و استعلامات، به دلیل جایگاه سازمانی بخشی، یعنی وابستگی به معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی، قادر به ایفای نقش موثری به عنوان نهاد متولی ساماندهی و تسهیل صدور مجوزها نبوده است. یکی از پیشنهادهایی که می تواند در دستور کار قرار گیرد، تبدیل مرکز ملی مطالعات و پایش و بهبود محیط کسب و کار به نهادی ستادی و زیر نظر رئیس جمهور یا نماینده ویژه رئیس جمهور (سازوکار پیش بینی شده در اصل یکصدویست و هفتم (۱۲۷) قانون اساسی) برای انجام کارویژه ساماندهی و تسهیل مجوزهای کسب و کار است.

پهلوان زاده، فرهاد، بیابانی، الهام (۱۳۹۸) در مقاله ای به آسیب شناسی جایگاه ایران در رتبه بندی جهانی شاخص انجام کسب و کار در راستای سیاست های کلی نظام پرداختند براساس نتایج پژوهش مشخص گردید که عمده مشکل اساسی ایران معطوف به مدت زمان و تعداد مراحل اخذ مجوزهای کسب و کار و قدرت حقوق قانونی مربوط به کسب و کار است. براساس نتایج پژوهش راهکارهای پیشنهادی در دو محور کاهش بروکراسی اداری و تغییرات قانونی ارائه شده است.

مرکز مال میری، احمد (۱۳۹۷) در مقاله ای به ارزیابی عملکرد هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار و دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار پرداخت در این گزارش، عملکرد هیئت مقررات زدایی، به ویژه راه اندازی پایگاه اطلاع رسانی مجوزهای کسب و کار ارزیابی شده است. یافته های پژوهش حاضر به شرح زیر قابل دسته بندی است: ۱. تفکیک سازمانی «دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار» و جایگاه دبیرخانه هیئت مقررات زدایی، به طور شفاف و دقیق، قابل درک نیست. عناوینی از قبیل «دبیرخانه هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»، «دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار و دبیرخانه شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل چهارم قانون اساسی»، «دفتر مطالعات توسعه بخش خصوصی، رقابت پذیری و بهره وری» و «ستاد هماهنگی توسعه پنجره های واحد» در گزارش های مربوط به نهادهای مذکور زیر نظر معاونت اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی به چشم می خورد. علاوه بر این ها، اخیراً مصوب های با عنوان «دستورالعمل استقرار و توسعه مرکز ملی پایش محیط کسب و کار کشور» به تصویب رسیده است (مصوب ۲۶/۴/۱۳۹۶ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به ریاست معاون اول رئیس جمهور) و طبقاً نهادهای مذکور دستخوش تحولات دیگری خواهند شد. به نظر می رسد این عدم ثبات و تعدد سازمانی در خصوص نهادهای متصدی ساماندهی مجوزها، به کارایی، پاسخگویی و شفافیت کارکردی نهادهای مسئول آسیب رسانده است؛ به طوری که می توان یکی از دلایل تاخیر بسیار در اجرای مفاد قانونی مرتبط با موضوع ساماندهی مجوزهای کسب و کار و همچنین اجرای ناقص احکام قانونی را به این ناهماهنگی و تغییرات سازمانی تشکیلاتی پی در پی نسبت داد. ۲. در خصوص عملکرد هیئت مقررات زدایی، براساس گزارش های موجود، جمع بندی این است که با گذشت بیش از سه سال از تصویب ماده (۵۷) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، ۸ درصد کل مجوزهای شناسایی شده، توسط هیئت مورد بررسی قرار گرفته اند. همچنین در مجموع، صرفاً مجوزهای هفت

دستگاه از ۳۷ دستگاه اصلی صادرکننده مجوزها در هیئت مقررات زدایی بررسی شده و بدین ترتیب، تکلیف قانونی هیئت که قرار بود در ظرف سه ماه انجام شود، همچنان به انجام نرسیده است.

مرکز پژوهش های اتاق ایران (۱۴۰۳) بر اساس نتایج حاصل از پایش ملی محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳، ۶۰۴ (نمره بدترین ارزیابی ۱۰ است) محاسبه شده که مشابه وضعیت این شاخص در ارزیابی فصل گذشته (زمستان ۱۴۰۲ با میانگین ۶۰۴) است. فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، به ترتیب سه مؤلفه ۱- غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات ۲- دشواری تأمین مالی از بانک ها ۳- بی ثباتی سیاست ها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار را نامناسب ترین مؤلفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه ها ارزیابی نموده اند.

براساس یافته های طرح، استان های مرکزی، خوزستان و همدان به ترتیب دارای مساعدترین وضعیت محیط کسب و کار نسبت به سایر استان ها ارزیابی شده اند. میانگین ظرفیت فعالیت (واقعی) بنگاه های اقتصادی شرکت کننده در فصل بهار ۱۴۰۳ معادل ۴۱.۱۹ درصد بوده است که نسبت به زمستان ۱۴۰۲ (۴۲.۰۹ درصد) کاهش ۰.۹ درصدی داشته است. وضعیت محیط کسب و کار در بخش کشاورزی (۶۰۳) در مقایسه با بخش های صنعت (۵.۸۸) و خدمات (۵.۹۶) نامناسب تر ارزیابی شده است. در بین رشته فعالیت های اقتصادی برحسب طبقه بندی استاندارد، رشته ۱- آموزش، ۲- حمل و نقل و انبارداری ۳- مالی و بیمه دارای بهترین وضعیت محیط کسب و کار و رشته فعالیت های ۱- املاک و مستغلات، ۲- اطلاعات و ارتباطات و ۳- سلامت انسان و مددکاری اجتماعی، بدترین وضعیت محیط کسب و کار را در مقایسه با سایر رشته فعالیت های اقتصادی در کشور داشته اند.

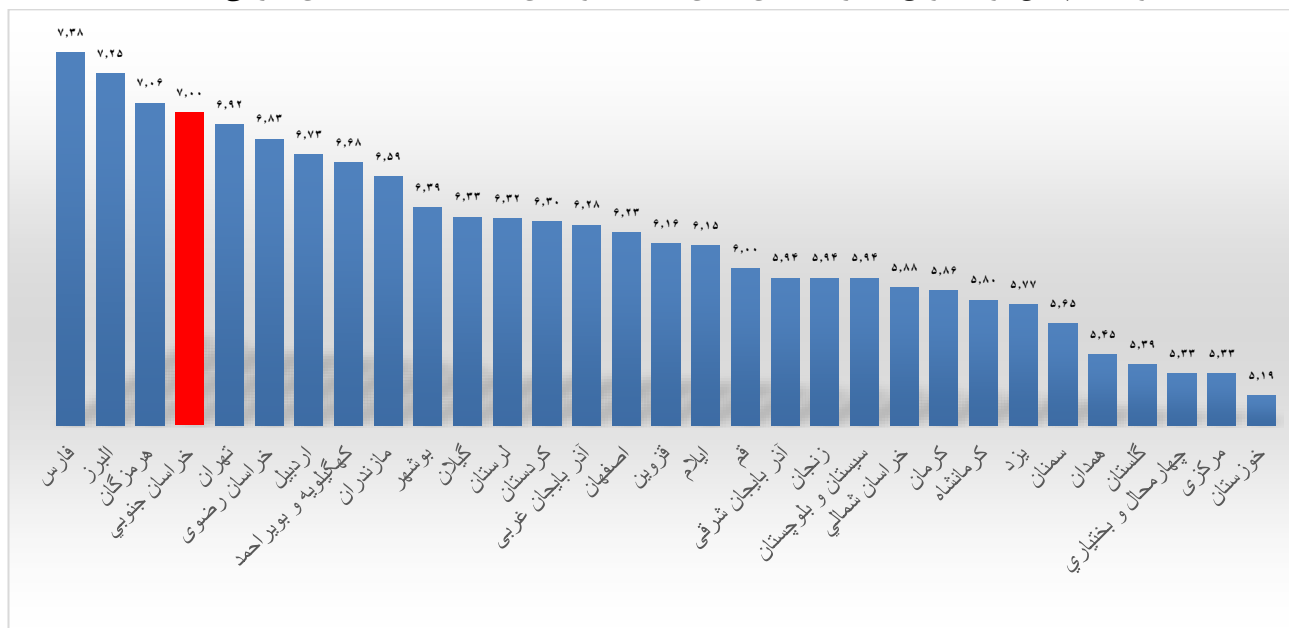
۶. روش تحقیق

در این گزارش برای پایش موانع صدور مجوزهای کسب و کار دستگاه های اجرایی استان از روش کتابخانه ای استفاده می شود و با رجوع به درگاه ملی مجوزهای کسب و کار و کتب، مجلات و پایگاه های اینترنتی، اطلاعات نظری مورد نیاز برای انجام این پژوهش جمع آوری گردیده است.

۷. موانع و مشکلات فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار

پایش مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی در نمودار ۱ نشان داده شده است. بر اساس طرح پایش محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳ مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی در استان خراسان جنوبی با نمره ۷ ارزیابی شده که بالاتر از میانگین کشوری ۶.۲۷ ارزیابی شده و بیانگر وجود موانع و مشکلات در فرآیند صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان می باشد. در گزارش مذکور بهترین نمره مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی متعلق به استان خوزستان با نمره ۵.۱۹ و بدترین نمره متعلق به استان فارس با ۷.۳۸ ارزیابی شده است. جایگاه استان خراسان جنوبی در مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی در کشور رتبه ۲۸ می باشد.

نمودار ۱. پایش مولفه موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی

ماخذ: گزارش پایش محیط کسب و کار کشور بهار ۱۴۰۳

جدول ۱ وضعیت صدور مجوزهای استان خراسان جنوبی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ از طریق درگاه ملی مجوزها نشان می دهد در استان تعداد کل درخواست های صدور مجوز از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ برابر ۷۸۵۷۳ درخواست می باشد. از کل درخواست های صدور مجوز ۸۵۸۲ مورد در سال ۱۴۰۱ و ۲۸۷۹۳ مورد در سال ۱۴۰۲ و ۴۱۱۹۸ مورد مربوط به شش ماهه ۱۴۰۳ می باشد.

تعداد کل مجوزهای صادره از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ به تعداد ۶۰۲۳۵ می باشد که بیانگر ۷۶.۷ درصد درخواست ها به صدور مجوز تبدیل شده است. تعداد مجوزهای صادره در سال ۱۴۰۱ به تعداد ۳۹۶۰ و ۲۰۰۷۲ مورد در سال ۱۴۰۲ و ۳۶۲۰۳ مورد مربوط به شش ماهه ۱۴۰۳ می باشد.

بررسی ها نشان می دهد از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ تعداد رد درخواست ۱۳۶۳۹ مجوز، ابطال ۵۸ مجوز، درخواست انصراف از صدور مجوز ۲۲۲۰ مجوز، تعداد درخواست های در دست بررسی ۱۹۵۳ مجوز، تعداد مجوزهای صادره در مدت قانونی درخواست های صادر شده ۵۴۰۰۴ مجوز، تعداد مجوز های صادره در مدت قانونی ۵۴۰۰۴ مورد، خارج از مدت قانونی در دست بررسی مواجه با تاخیر صادر شده ۶۲۳۱ مورد و مجوز های در دست بررسی مواجه با تاخیر ۱۱۰۲ مورد بوده است. همچنین در این بازه زمانی سهم تعداد رد درخواست ها از کل درخواست ها حدود ۱۷ درصد، تعداد مجوزهای صادره در مدت قانونی حدود ۹۰ درصد و تعداد درخواست های صادر

شده خارج از مدت قانونی حدود ۱۰ درصد، سهم تعداد درخواست های در دست بررسی مواجه با تاخیر حدود ۵۶ درصد می باشد.

جدول ۱. وضعیت صدور مجوزهای استان خراسان جنوبی از طریق درگاه ملی مجوزها

عنوان شاخص	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۲	شش ماهه ۱۴۰۳	تعداد کل	درصد سهم
کل درخواست های صدور مجوز	۸۵۸۲	۲۸۷۹۳	۴۱۱۹۸	۷۸۵۷۳	-
تعداد مجوزهای صادره	۳۹۶۰	۲۰۰۷۲	۳۶۲۰۳	۶۰۲۳۵	۷۶.۷
رد درخواست	۳۶۹۹	۶۷۰۶	۳۲۳۴	۱۳۶۳۹	۱۷.۴
ابطال درخواست	۴	۴۲	۱۲	۵۸	۰.۰۷
انصراف از صدور مجوز	۷۲۱	۱۰۳۶	۴۶۳	۲۲۲۰	۲.۸
تعداد درخواست های در دست بررسی	۱۳۵	۵۸۶	۱۲۳۲	۱۹۵۳	۲.۵
تعداد مجوزهای صادره در مدت قانونی	۲۵۸۱	۱۶۲۰۷	۳۵۲۱۶	۵۴۰۰۴	۸۹.۶
درخواست های صادر شده خارج از مدت قانونی	۱۳۷۹	۳۸۶۵	۹۸۷	۶۲۳۱	۱۰.۴
در دست بررسی مواجه با تاخیر	۱۳۵	۴۹۳	۴۷۴	۱۱۰۲	۵۶.۴

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

در جدول ۲ وضعیت صدور مجوزهای استان از طریق درگاه ملی مجوزها به تفکیک شهرستان از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ نشان داده شده است. تعداد کل درخواست های صدور مجوز تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ برابر ۷۸۵۷۳ درخواست و مجوز های صادره برابر ۶۰۲۳۵ مورد می باشد. شهرستان بیرجند با ۲۸۹۷۷ درخواست و ۲۲۶۴۲ مجوز صادره و سهم ۳۷ درصد از کل درخواست ها در رتبه اول، شهرستان قائنات با ۱۲۱۵۲ درخواست و ۹۲۷۳ مجوز صادره و سهم ۱۵ درصد از کل درخواست ها در رتبه دوم، شهرستان طبس با ۶۷۴۶ درخواست و ۴۹۶۹ مجوز صادره و سهم ۹ درصد از کل درخواست ها در رتبه سوم و شهرستان فردوس با ۶۰۷۵ درخواست و ۴۷۹۰ مجوز صادره و سهم ۸ درصد از کل درخواست ها در رتبه چهارم قرار دارد.

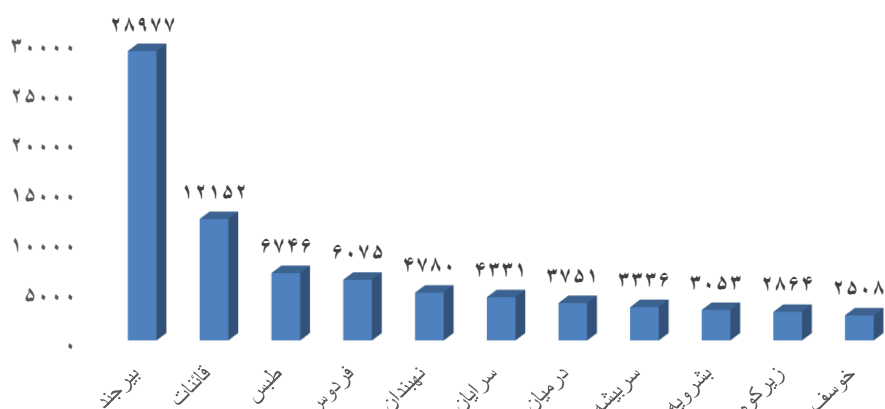
جدول ۲. وضعیت صدور مجوزهای استان از طریق درگاه ملی مجوزها به تفکیک شهرستان

شهرستان	کل درخواست ها	درصد	صادر	درصد	رد درخواست	ابطال	انصراف	در دست بررسی	صادر در مدت قانونی
بشرویه	۳۰۵۳	۴	۲۳۴۷	۴	۴۸۳	۰	۸۴	۱۲۶	۲۰۵۳
بیرجند	۲۸۹۷۷	۳۷	۲۲۶۴۲	۳۸	۴۸۵۴	۲۴	۶۸۳	۶۲۲	۲۰۵۶۴
خوسف	۲۵۰۸	۳	۱۷۸۵	۳	۵۰۰	۳	۱۰۷	۸۷	۱۵۲۱
درمیان	۳۷۵۱	۵	۲۹۷۹	۵	۵۷۴	۲	۷۰	۱۰۸	۲۶۹۹

زیرکوه	۲۸۶۴	۴	۲۲۷۲	۴	۴۴۶	۱	۶۴	۶۵	۲۰۴۲
سرایان	۴۳۳۱	۶	۳۱۹۲	۵	۸۰۹	۱	۱۵۴	۱۴۶	۲۷۳۸
سربیشه	۳۳۳۶	۴	۲۴۳۶	۴	۶۶۷	۳	۱۱۴	۹۰	۲۱۸۱
طبس	۶۷۴۶	۹	۴۹۶۹	۸	۱۲۸۶	۲	۲۲۶	۱۷۱	۴۳۱۹
فردوس	۶۰۷۵	۸	۴۷۹۰	۸	۹۶۸	۸	۱۵۰	۱۳۷	۴۳۴۴
قائنات	۱۲۱۵۲	۱۵	۹۲۷۳	۱۵	۲۱۴۲	۱۲	۳۹۸	۲۷۶	۸۴۶۲
نهبندان	۴۷۸۰	۶	۳۵۵۰	۶	۹۱۰	۲	۱۷۰	۱۲۵	۳۰۸۱
مجموع	۷۸۵۷۳	۱۰۰	۶۰۲۳۵	۱۰۰	۱۳۶۳۹	۵۸	۲۲۲۰	۱۹۵۳	۵۴۰۰۴

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

نمودار ۲. وضعیت صدور مجوزهای استان از طریق درگاه ملی مجوزها به تفکیک شهرستان

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

بیشترین درخواست های صدور مجوز در سطح استان که از طریق درگاه ملی مجوزها در جدول ۳ نشان داده شده است. در استان خراسان جنوبی بیشترین تعداد درخواست را برای پروانه کسب خرده فروشی خواربار (خواربارفروشی) با ۲۶۹۵ درخواست داشته است که برای ۲۵۶۲ مورد مجوز صادر شده است و ۱۱۶ مورد رد درخواست و ۱۰ مورد انصراف و ۷ مورد در دست بررسی و ۲۴۱۶ مورد صادره در مدت قانونی و ۱۴۶ درخواست های صادر شده خارج از مدت قانونی و ۲ مورد در دست بررسی مواجه با تاخیر بوده است.

مجوز کارت رانندگی بین شهری هوشمند با ۲۱۸۵ درخواست داشته است که برای ۱۴۶۰ مورد مجوز صادر شده است و ۶۰۹ مورد رد درخواست و ۷۲ مورد انصراف و ۴۴ مورد در دست بررسی و ۱۱۸۹ مورد صادره در مدت قانونی و ۲۷۱ درخواست های صادر شده خارج از مدت قانونی و ۱ مورد در دست بررسی مواجه با تاخیر بوده است.

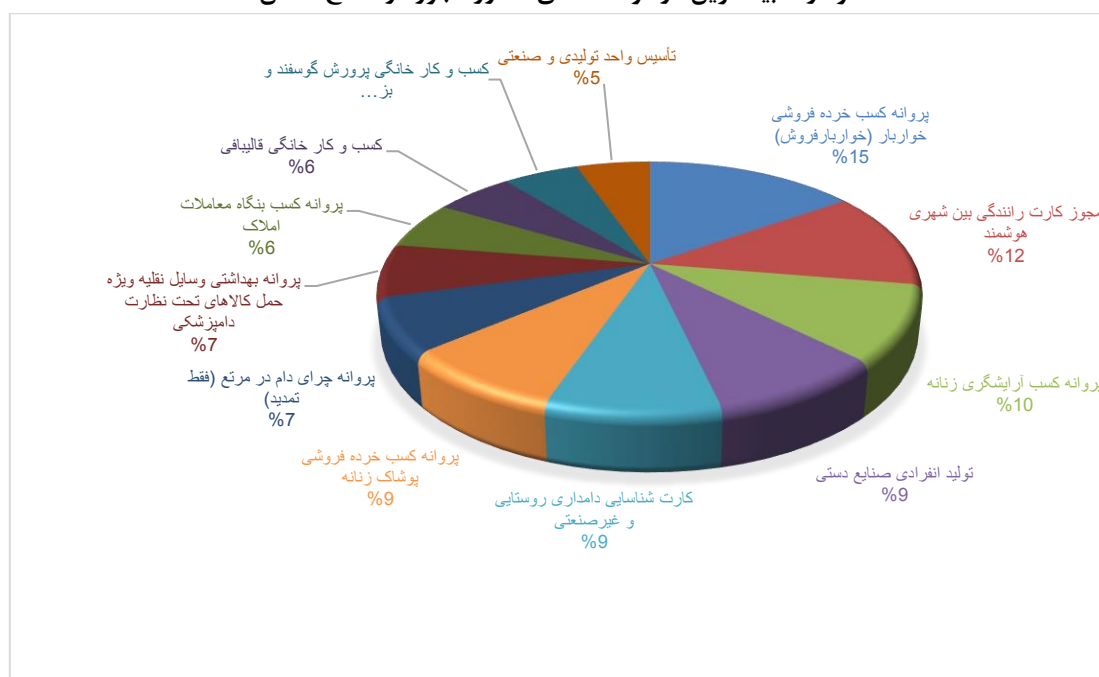
پروانه کسب آرایشگری زنانه ۱۷۲۸ درخواست داشته است که برای ۱۶۱۶ مورد مجوز صادر شده است و ۹۶ مورد رد درخواست و ۱۲ مورد انصراف و ۲ مورد در دست بررسی و ۱۶۱۲ مورد صادره در مدت قانونی و ۴ درخواست های صادر شده خارج از مدت قانونی و ۱ مورد در دست بررسی مواجه با تاخیر بوده است.

جدول ۳. بیشترین درخواست های صدور مجوز در سطح استان

عنوان مجوز	کل درخواست ها	صادر	رد درخواست	انصراف	در دست بررسی	صادر در مدت قانونی	درخواست های صادر شده خارج از مدت قانونی	در دست بررسی مواجه با تاخیر
پروانه کسب خرده فروشی خواربار (خواربارفروشی)	۲,۶۹۵	۲,۵۶۲	۱۱۶	۱۰	۷	۲,۴۱۶	۱۴۶	۲
مجوز کارت رانندگی بین شهری هوشمند	۲,۱۸۵	۱,۴۶۰	۶۰۹	۷۲	۴۴	۱,۱۸۹	۲۷۱	۱
پروانه کسب آرایشگری زنانه	۱,۷۲۸	۱,۶۱۶	۹۶	۱۲	۲	۱,۶۱۲	۴	۱
تولید انفرادی صنایع دستی	۱,۵۸۴	۹۵۷	۴۴۳	۴۷	۱۰۸	۵۴۲	۴۱۵	۶۷
کارت شناسایی دامداری روستایی و غیرصنعتی	۱,۵۶۸	۸۵۷	۲۹۹	۹۳	۳۱۷	۴۷۰	۳۸۷	۲۸۰
پروانه کسب خرده فروشی پوشاک زنانه	۱,۵۰۶	۱,۲۹۴	۱۸۸	۱۶	۲	۱,۲۷۲	۲۲	۰
پروانه چرای دام در مرتع (فقط تمديد)	۱,۲۲۸	۹۳۹	۲۶۵	۱۲	۱۲	۸۴۶	۹۳	۴
پروانه بهداشتی وسایل نقلیه ویژه حمل کالاهای تحت نظارت دامپزشکی	۱,۱۹۵	۸۱۲	۳۵۹	۸	۱۶	۷۵۳	۵۹	۱۱
پروانه کسب بنگاه معاملات املاک	۱,۰۶۸	۹۲۶	۱۲۸	۱۲	۲	۹۰۸	۱۸	۰
کسب و کار خانگی قالیبافی	۱,۰۰۱	۹۷۲	۰	۰	۰	۹۷۲	۰	۰
کسب و کار خانگی پرورش گوسفند و بز	۹۶۲	۹۵۱	۰	۰	۰	۹۵۱	۰	۰
تأسیس واحد تولیدی و صنعتی	۹۳۶	۳۹۳	۲۳۴	۹۶	۲۱۳	۱۷۹	۲۱۴	۲۰۷

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

نمودار ۳. بیشترین درخواست های صدور مجوز در سطح استان

در جدول ۴ بیشترین تعداد مجوز صادر شده در سطح استان نشان داده شده است. در استان خراسان جنوبی بیشترین تعداد درخواست را برای پروانه کسب خرده فروشی خواربار (خواربارفروش) داشته است که برای ۹۵ درصد، به تعداد ۲,۵۶۲ مورد مجوز صادر شده است که بیشترین مجوز صادره می باشد. رتبه دوم در مجوز صادر شده پروانه کسب آرایشگری زنانه با ۱۶۱۶ تعداد مجوزهای صادره شده که برای ۹۴ درصد، مجوز صادر شده است. رتبه سوم در مجوز صادر شده مجوز کارت رانندگی بین شهری هوشمند با ۱۴۶۰ مورد مجوزهای صادره شده که برای ۶۷ درصد درخواست ها مجوز صادر شده است. رتبه چهارم در مجوز صادر شده پروانه کسب خرده فروشی پوشاک زنانه با ۱۲۹۴ تعداد مجوزهای صادره شده که برای ۸۶ درصد درخواست ها مجوز صادر شده است. رتبه پنجم در مجوز صادر شده کسب و کار خانگی قالببافی با ۹۷۲ تعداد مجوزهای صادره شده که برای ۹۷ درصد درخواست ها مجوز صادر شده است.

جدول ۴. بیشترین تعداد مجوز صادر شده در سطح استان

ردیف	عنوان مجوز	تعداد درخواست صدور مجوز	تعداد مجوزهای صادر	درصد صدور
۱	پروانه کسب خرده فروشی خواربار (خواربار فروش)	۲,۶۹۵	۲,۵۶۲	۹۵
۲	پروانه کسب آرایشگری زنانه	۱,۷۲۸	۱,۶۱۶	۹۴
۳	مجوز کارت رانندگی بین شهری هوشمند	۲,۱۸۵	۱,۴۶۰	۶۷
۴	پروانه کسب خرده فروشی پوشاک زنانه	۱,۵۰۶	۱,۲۹۴	۸۶
۵	کسب و کار خانگی قالببافی	۱,۰۰۱	۹۷۲	۹۷
۶	تولید انفرادی صنایع دستی	۱,۵۸۴	۹۵۷	۶۰
۷	کسب و کار خانگی پرورش گوسفند و بز	۹۶۲	۹۵۱	۹۹
۸	پروانه چرای دام در مرتع (فقط تمدید)	۱,۲۲۸	۹۳۹	۷۶
۹	پروانه کسب بنگاه معاملات املاک	۱,۰۶۸	۹۲۶	۸۷
۱۰	پروانه کسب پیرایشگری مردانه	۹۰۷	۸۵۸	۹۵

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

در جدول ۵ مجوزهای صادر شده دستگاه های اجرایی با بیشترین تاخیر نشان داده شده است. در استان خراسان جنوبی بیشترین تاخیر برای درخواست مرکز رشد واحدهای فناور یک مجوز صادر شده است که میانگین زمان صدور مجوز (روز کاری) ۴۴۱ می باشد. در رتبه دوم تاخیر برای درخواست موافقت اصولی مرکز شبانه روزی بیماران روانی ۲ مجوز صادر شده است که میانگین زمان صدور مجوز (روز کاری) ۴۰۰ می باشد. در رتبه سوم تاخیر برای درخواست موافقت اصولی مرکز شبانه روزی توانبخشی معلول ذهنی (دختران بالای ۱۴ سال) یک مجوز صادر شده است که میانگین زمان صدور مجوز (روز کاری) ۳۹۹ می باشد. در رتبه چهارم تاخیر برای درخواست تأسیس زنجیره صنایع معدنی ۸ مجوز صادر شده است که میانگین زمان صدور مجوز (روز کاری) ۳۸۴ می باشد.

جدول ۵. مجوزهای صادر شده با بیشترین تاخیر

عنوان مجوز	کل درخواست ها	صادر شده	رد درخواست	صادر شده	میانگین زمان صدور مجوز (روز کاری)
مرکز رشد واحدهای فناور	۱	۱	۰	۱	۴۴۱
موافقت اصولی مرکز شبانه روزی بیماران روانی (ویژه مردان)	۴	۱	۲	۱	۴۰۰
موافقت اصولی مرکز شبانه روزی بیماران روانی (ویژه زنان)	۲	۱	۱	۱	۴۰۰
موافقت اصولی مرکز شبانه روزی توانبخشی معلول ذهنی (دختران بالای ۱۴ سال)	۲	۱	۱	۱	۳۹۹
تأسیس زنجیره صنایع معدنی	۱۲	۸	۴	۸	۳۸۴
بهره برداری محصولات فرعی جنگل و مرتع	۳	۲	۰	۲	۳۷۶
فعالیت تولید ذغال (بصورت غیر صنعتی)	۴	۳	۰	۳	۳۶۱
فعالیت اکتشاف معدن	۴۳۴	۲۰۶	۲۰۹	۲۰۶	۲۹۷
موافقت اصولی مهمانیپذیر	۴	۱	۲	۱	۲۸۸
موافقت اصولی مرکز مشاوره غیر حضوری	۱	۱	۰	۱	۲۸۱
کاریابی داخلی	۵۵	۸	۴۲	۸	۲۴۹
بهره برداری استخراج رمزارز	۴	۳	۰	۳	۲۴۶
تأسیس واحد پژوهش های صنعتی و معدنی	۱	۱	۰	۱	۲۴۳
بهره برداری موسسه ساخت و فروش عینک طبی	۲	۱	۱	۱	۲۴۱
گواهی کشف مواد معدنی	۶۸	۶۴	۰	۵۸	۲۳۸
موافقت اصولی مرکز مثبت زندگی	۱۱	۲	۸	۲	۲۲۶
تأسیس انجمن و مؤسسه غیردولتی و خیریه	۱۲۸	۷	۱۱۳	۷	۲۱۸
بهره برداری تولید قارچ خوراکی	۴	۲	۲	۱	۱۹۸

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

در جدول ۶ دستگاه های اجرایی صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها را نشان می دهد. در استان خراسان جنوبی در بین دستگاه های اجرایی صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها بیشترین تعداد مجوز با ۹۱۰۸ مجوز متعلق به اتحادیه صنفی است که تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ برابر ۴۴۲۵۳ درخواست می باشد و ۳۹۹۲۵ مجوز صادر شده است که ۳۵۸۲ رد درخواست و ۴۲ ابطال و ۷۴۵ انصراف و ۱۰۶ در دست بررسی و ۵۸۸۳۷ مجوز صادره در مدت قانونی داشته است. رتبه دوم در تعداد مجوز با ۲۵۵ مجوز متعلق به وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی است که تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ برابر ۹۹۹۱۰ درخواست می باشد و ۸۵۸۷ مجوز صادر شده است که ۷۹۱۷ رد درخواست و ۴ ابطال و ۱۳۳ انصراف و ۳۱ در دست بررسی و ۸۲۰۹ مجوز صادره در مدت قانونی داشته است. رتبه سوم در تعداد مجوز با ۸۸ مجوز متعلق به جهاد کشاورزی است که تا پایان شش ماهه اول ۱۴۰۳ برابر ۸۲۲۱ درخواست می باشد و ۴۴۷۹ مجوز صادر شده است که ۲۶۶۷ رد درخواست و بدون ابطال و ۵۱۴ انصراف و ۵۵۱ در دست بررسی و ۳۳۷۴ مجوز صادره در مدت قانونی داشته است.

جدول ۶. دستگاه های اجرایی صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها

دستگاه اجرایی	تعداد مجوز	کل درخواست ها	صادر	رد درخواست	ابطال	انصراف	در دست بررسی	صادر در مدت قانونی
اتاق بازرگانی	۱	۴۵	۶	۷۱	۰	۹	۲۲	۳
بانک مرکزی	۶	۲۸	۰	۲۷	۰	۰	۱	۰
جامعه حسابداران رسمی ایران	۱	۵	۰	۵	۰	۰	۰	۰
جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران	۱	۲	۱	۱	۰	۰	۰	۰
اتاق اصناف کشاورزی	۱	۱۳	۴	۹	۰	۰	۰	۴
اتحادیه صنفی	۹۱۰۸	۴۴۲۵۳	۳۹۹۲۵	۳۵۸۲	۴۲	۷۴۵	۱۰۶	۵۸۸۳۷
صندوق نوآوری و شکوفایی	۱	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۰
معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان	۲	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰
سازمان انرژی اتمی ایران	۳	۴	۲	۲	۰	۰	۰	۲
سازمان حفاظت محیط زیست	۳	۹۱	۲	۷۱	۰	۰	۰	۲
سازمان صدا و سیما	۹	۱۷	۱	۱۳	۰	۰	۴	۱
سازمان ملی استاندارد ایران	۶	۳۴۵	۳۲۲	۳۱۱	۰	۰	۸۰	۳۰۹
سازمان نظام پزشکی	۶	۴۵۹	۵۸۳	۲۵۲	۰	۵۴	۶۵	۸۶۴
سازمان نظام دامپزشکی	۱	۴۸	۱۲	۲۳	۰	۰	۱۳	۱
سازمان نظام روانشناسی و مشاوره	۱	۶۶	۴۸	۸	۰	۷	۰	۲۹
سازمان مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی	۱۲	۲۸۲	۳۱۵	۲۲	۰	۲۶	۷۲	۴۱۰
قوه قضاییه	۲	۳۴	۷	۰	۰	۰	۶۳	۵
سازمان ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۸	۵۲۳	۳۲	۱۶۱	۰	۵	۴۶	۵۱
وزارت امور اقتصادی و دارایی	۸	۷۱	۴۲	۲۶	۰	۱	۲	۸۲
وزارت آموزش و پرورش	۳۱	۷۱۰	۴۶۲	۴۶۲	۰	۵۵	۶۲۱	۱۰۲
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	۹۴	۸۲۲	۸۷	۹۲۵	۴	۲	۶۱۴	۳۱
وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی	۲۵۵	۹۹۹۱۰	۸۵۸۷	۷۹۱۷	۴	۱۳۳	۳۱	۸۲۰۹
وزارت جهاد کشاورزی	۸۸	۸۲۲۱	۴۴۷۹	۲۶۶۷	۰	۵۱۴	۵۵۱	۳۳۷۴
وزارت راه و شهرسازی	۳۵	۴۸۴۵	۳۰۳۲	۶۸۱۴	۴۲	۱۹۵	۸۹	۲۵۳۰
وزارت صنعت معدن و تجارت	۳۲	۲۳۰۹	۹۷۱	۹۷۸	۰	۴۱۵	۲۸۷	۲۷۵
وزارت علوم تحقیقات و فناوری	۶	۱۰	۱	۷	۰	۰	۲	۰
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۲۱	۲۵۱	۷۱	۳۲۱	۰	۰	۸۴	۹
وزارت کشور	۳	۱۱۱	۴۷	۶۳	۰	۰	۱	۲۴
وزارت میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی	۹۵	۲۲۰۳	۱۲۵۰	۶۱۱	۰	۹۴	۲۰۷	۶۳۶
وزارت نفت	۴	۱۲۴	۸	۴۶۱	۰	۴۵۲	۳۱	۲
وزارت نیرو	۱۵	۵۲۴	۵۳	۸۵۳	۰	۸	۵	۵۰
وزارت ورزش و جوانان	۶	۶۵۸	۲۵۴	۳۵۵	۲	۳۶	۹	۷۱۶

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

۸. مشکلات و چالش های احصاء شده

در استان خراسان جنوبی تعداد شکایات ثبت شده در سامانه ۲۲۹ شکایت می باشد که ۱۱۴ مورد رد درخواست و ۶۸ مورد صدور مجوز و ۲۶ مورد انصراف متقاضی و ۱۱ مورد در انتظار تکمیل مدارک توسط متقاضی و ۳ مورد لغو شکایت و ۲ مورد تعلیق و ۲ مورد ابطال و ۲ مورد در انتظار تایید مدارک توسط دستگاه و ۱ مورد در انتظار پاسخ استعلام از دستگاه می باشد. که حدود ۵۰ درصد شکایات رد درخواست و ۳۰ درصد صدور مجوز و ۱۱ درصد انصراف متقاضی و ۵ درصد در انتظار تکمیل مدارک توسط متقاضی است.

جدول ۷. شکایات متقاضیان صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها

عنوان شاخص	تعداد	درصد
تعداد شکایات ثبت شده در سامانه	۲۲۹	۱۰۰
رد درخواست	۱۱۴	۴۹.۸
صدور مجوز	۶۸	۲۹.۷
انصراف متقاضی	۲۶	۱۱.۴
در انتظار تکمیل مدارک توسط متقاضی	۱۱	۴.۸
لغو شکایت	۳	۱.۳
تعلیق	۲	۰.۹
ابطال	۲	۰.۹
در انتظار تایید مدارک توسط دستگاه	۲	۰.۹
در انتظار پاسخ استعلام از دستگاه	۱	۰.۴

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

در جدول ۸ شکایت متقاضیان صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان خراسان جنوبی در درگاه ملی مجوزها نشان داده شده است. در استان تعداد شکایات ثبت شده در سامانه ۲۲۹ شکایت می باشد که ۴۴ مورد رد غیر موجه درخواست مجوز و ۳۳ مورد مشکل فنی درگاه ملی مجوزها ۴۵ مورد مشکل فنی درگاه تخصصی صادر کننده مجوز و ۳۶ مورد عدم صدور مجوز در زمان مندرج در درگاه ملی مجوزها و ۱ مورد ابطال مجوز توسط درگاه تخصصی ناشی از صدور خودکار در درگاه ملی مجوزها و ۲ مورد رد درخواست به دلیل اشباع بازار و ۳ مورد شناسه یکتا صادر شده توسط درگاه ملی مجوزها مورد قبول نمی باشد و ۳ مورد صدور مجوز به صورت غیر الکترونیک و ۲ مورد مطالبه استعلام کاغذی و ۱۱ مطالبه مدرک اضافه نسبت به مدارک مندرج در درگاه ملی مجوزها و ۲ مورد مطالبه هزینه اضافه نسبت به هزینه مندرج در درگاه ملی مجوزها و ۶ مورد مطالبه شرط اضافه نسبت به شرایط مندرج در درگاه ملی مجوزها می باشد.

جدول ۸. شکایت متقاضیان صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها

موضوع شکایت	تعداد	درصد
رد غیر موجه درخواست مجوز	۴۴	۱۹.۲
مشکل فنی درگاه ملی مجوزها	۳۳	۱۴/۷
مشکل فنی درگاه تخصصی صادر کننده مجوز	۴۵	۲۰/۱
عدم صدور مجوز در زمان مندرج در درگاه ملی مجوزها	۳۶	۲۷.۵
ابطال مجوز توسط درگاه تخصصی ناشی از صدور خودکار در درگاه ملی مجوزها	۱	۰/۴
رد درخواست به دلیل اشباع بازار	۲	۰/۹
شناسه یکتا صادر شده توسط درگاه ملی مجوزها مورد قبول نمی باشد	۳	۱/۳
صدور مجوز به صورت غیر الکترونیک	۳	۱/۳
مطالبه استعلام کاغذی	۲	۰/۹
مطالبه مدرک اضافه نسبت به مدارک مندرج در درگاه ملی مجوزها	۱۱	۴/۹
مطالبه هزینه اضافه نسبت به هزینه مندرج در درگاه ملی مجوزها	۲	۰/۹
مطالبه شرط اضافه نسبت به شرایط مندرج در درگاه ملی مجوزها	۶	۲.۶
سایر	۱۴	۶/۳
مجموع	۲۲۹	۱۰۰

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

جدول ۹. تعداد شکایات به تفکیک دستگاه های اجرایی در درگاه ملی مجوزها

دستگاه اجرایی	تعداد شکایت
اتاق اصناف / اتحادیه های صنفی	۴۸
اداره کل میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی	۲۰
اداره کل آموزش و پرورش	۱۹
اداره کل صنعت معدن و تجارت	۱۶
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی	۱۳
سازمان جهاد کشاورزی	۱۳
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۳
اداره کل ورزش و جوانان	۱۳
اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی	۱۱
اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای	۱۰
اداره کل راه و شهرسازی	۹
مدیریت امور اراضی	۱۰
سازمان نظام روانشناسی و مشاوره	۵
اداره کل گمرکات	۴
اداره کل ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳
اداره کل ثبت احوال	۳
شرکت پخش فرآورده های نفتی	۴

۲	بانک مرکزی
۲	سازمان نظام پزشکی
۲	اداره کل ثبت اسناد و املاک
۲	اتاق بازرگانی
۱	اداره کل استاندارد
۱	بیمه مرکزی
۱	اداره کل بهزیستی
۱	شرکت شهرکهای صنعتی
۱	اداره کل حج و زیارت
۱	سازمان انرژی های تجدیدپذیر
۱	شرکت تخصصی مهندسی آب و فاضلاب کشور
۲۲۹	جمع

ماخذ: درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور

۹. نتیجه گیری و ارائه توصیه های سیاستی

بررسی شکایات متقاضیان صدور مجوز های کسب و کار دستگاه های اجرایی استان خراسان جنوبی از طریق درگاه ملی مجوز های کسب و کار نشان می دهد دستگاه های اجرایی اتاق اصناف با ۴۸ شکایت، اداره کل میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی با ۲۰ شکایت، اداره کل آموزش و پرورش با ۱۹ شکایت، اداره کل صنعت معدن و تجارت با ۱۶ شکایت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی با ۱۳ شکایت، سازمان جهاد کشاورزی با ۱۳ شکایت، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی با ۱۳ شکایت، اداره کل ورزش و جوانان با ۱۳ شکایت، اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی با ۱۱ شکایت بیشترین شکایات در درگاه ملی مجوزها را داشته اند.

نتایج نشان می دهد بیشترین موضوع شکایات مربوط به رد غیر موجه درخواست، مشکل فنی درگاه ملی مجوزها مجوز، مشکل فنی درگاه تخصصی صادر کننده مجوز عدم صدور مجوز در زمان مندرج در درگاه ملی مجوزها، ابطال مجوز توسط درگاه تخصصی ناشی از صدور خودکار در درگاه ملی مجوزها، رد درخواست به دلیل اشباع بازار، شناسه یکتا صادر شده توسط درگاه ملی مجوزها مورد قبول نمی باشد، صدور مجوز به صورت غیر الکترونیک، مطالبه استعلام کاغذی، مطالبه مدرک اضافه نسبت به مدارک مندرج در درگاه ملی مجوزها بوده است. در راستای رسیدگی به شکایات متقاضیان سرمایه گذاری پیشنهاد می گردد دسترسی کارشناسان دستگاه های اجرایی استان در درگاه ملی مجوزها فراهم گردد.

منابع و ماخذ

- ۱- مرکزالمیری، احمد، سیاح، سیدامیر، شهبازی غیاثی، موسی (۱۳۹۸). موانع تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در ایران
- ۲- مرکزالمیری، احمد (۱۳۹۷). عملکرد هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار و دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار

۳- قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی اصلاحیه مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ به منظور تسهیل سرمایه گذاری در ایران

۴- قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار (الحاقیه ماده ۷ قانون اصل ۴۴) مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴

۵- بانک جهانی گزارش کسب و کار

۶- پهلوان زاده، فرهاد، بیابانی، الهام (۱۳۹۸). آسیب شناسی جایگاه ایران در رتبه بندی جهانی شاخص انجام کسب و کار در راستای سیاست های کلی نظام

۷- مرکز پژوهش های اتاق ایران (۱۴۰۳). گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران در بهار ۱۴۰۳

۸- درگاه ملی مجوز های کشور